

УДК 621.326

Гринтус В. – ст. гр. ОКС-406

Технічний коледж Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя

ДЕПОРТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ПОЛЬЩІ ДО ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО КРАЮ

Науковий керівник: викладач вищої категорії Мацикур Г.В.

Невдовзі відзначатимемо сумну віху в історії – 60 років минає з дня здійснення масової депортації українського населення під кодовою назвою «Вісла». Це було вже не перше виселення етнічних українців з Польщі. Йому передували трагедії 1940 і 1944-1946 рр. Із спогадів Мазурок К., нині мешканки Тереховлянського р-ну, знаємо, що жителі її рідного села Вороблик-Королівський Саньоцького повіту не вірили, що в нового режиму вистачить рішучості, аби вигнати з рідних земель українців. Та радянські делегати обіцяли переселенцям «золоті гори», водночас розпалюючи міжнаціональну ворожнечу. Кульчицька К. з с.Ценів Козівського р-ну, що проживала тоді у с.Косиниця Львівського повіту, згадує, як плакали і просилися люди, та всіх примусили покинути рідні домівки під загрозою розстрілу.

Польські банди з вогнем і мечем йшли від села до села. Кічун А. із Збарзького р-ну бачила трупи із відрізними язиками, жіночі тіла з відрізними грудьми та дітей, пороздираних навпіл. Грод Ю. з Боричівки Тереховлянського р-ну згадує, що на с.Теплиці у Ряшівському повіті для захисту від польських банд т.зв. «волиняків» мешканці села створювали «народну самооборону» - виставляли щоночі варту і ударами в т.зв. «залізо» попереджували людей про небезпеку.

На ст.Павлокоми було вбито близько 500 чол. Розстріляли матерів з підлітками, а з меншими дітьми – вигнали босоніж з села. Українського священика обмотали колючим дротом і тягали навколо церкви. Вигнані селяни скиталися півроку Дрогобицьким повітом, жєбрали, аби вижити. Гавришко К., добиралася до с.Сушин Тереховлянського повіту товарняком два тижні. Згадує, що дорогою всі сильно мерзли, адже вже почалися морози, на голові вона мала струпи, а лімфовузли на голові збільшилися до розміру курячих яєць.

За добу вигнали людей на станцію з с.Футори Львівського повіту, де довелося чекати на потяг півтори тижні, згадує Кузій Я. Лише дві години дали мешканцям с.Бушковичі під Перемишлем, а потім, на станції, прийшлося провести близько місяця під осіннім дощем і вітром. Товарний вагон для переїзду був розрахований на 2-4 сім'ї: це були лише колеса з рамою, довелося розбирати стодолу і пристосовуватися до переїзду. У тих саме вагонах везли корову – рятувальницю від голодної смерті.

Не повернулася додому визволена з фашистського концтабору Куляга Є. з Піскоровичів Ярославського повіту, лише щаслива випадковість звела її з рідною сім'єю у Тереховлі. Майже відразу після повернення з концтабору з хати у передмісті Перемишля були вигнані батько і син Доротяки. Поляки спалили с.Добре – близько 700 дворів, де проживала родина Міців, вбили їхнього батька.

За період трьох насильницьких виселень було знищено десятки церков, спалено сотні сіл, замордовано тисячі людей, накладено ярлик злочинців на тих сміливців, що лише обороняли свою землю у складі загонів УПА. Тож є багато відкритих питань як для істориків, так і для сучасних політиків. Маємо об'єктивно оцінити зазначені події, аби уникнути двозначностей і недомовленостей у сучасних українсько-польських стосунках.